

HULPMIDDELEN bij DYSLEXIE

Ruurdje van Laar en Tom Braams

Braams&Partners bv, Deventer-Apeldoorn-Zwolle

www.tbraams.nl

September 2011

Wanneer?

Als ondersteuning nodig is, omdat:

- Er een leerachterstand ontstaat
- Er problemen zijn met lezen
- Er niet genoeg gelezen wordt
- Er problemen zijn met spelling/schrijven
- Er emotionele problemen ontstaan
- Er tijdsgebrek is en het (huis)werk niet af komt
- Er moeite is een vreemde taal te lezen/leren
- Er moeite is een vreemde taal te verstaan
- Er problemen zijn met studeren

Maken hulpmiddelen lui?

- Nee! Wordt u lui van de spellingcontrole bij het tekstverwerken?
- Kinderen gaan méér lezen en schrijven. Het leren gaat er door **vooruit** !!!
- Het is motiverend en voorkomt falen.
- Het maakt je zelfstandiger: je hebt minder hulp nodig.

3

De belangrijkste hulpmiddelen

Hardware:

- DAISY speler

Software:

- Tekst-naar-spraak software (Kurzweil 3000, Sprint Plus, Dolphin Easy Tutor)
- Woordenboeksoftware (Babylon)
- Spraakherkenning (Dragon Naturally Speaking)
- Woordjes leren (WRTS, Teach2000, Overhoor)
- Mindmap software (Free Mind, Spark Space)

4

DAISY-speler Tafelmodellen

5

Meeneem-modellen

6

De DAISY speler

- Is een voorleesapparaat
- Is bedoeld voor luisterend lezen
- Leest bestanden die op CD of geheugenkaart staan (bestanden zijn door **mensen** ingesproken)
- Maakt gebruik van audiobestanden (geen tekstbestanden)
- Laat geen tekst zien, meelesen kan in boek, tijdschrift

De gebruiker kan:

- Hoofdstuk, paragraaf, paginanummer opzoeken
- Bladwijzers aanmaken
- Voorleessnelheid instellen
- Koptelefoon aansluiten

7

DAISY schoolboeken

- Aanschaffen via Dedicon
- Op CD of geheugenkaart
- Dyslexieverklaring nodig
- Kosten declareren bij school (vergoeding schoolboeken)

DAISY leesboeken, tijdschriften, kranten

- Aanschaffen via Loket aangepast-lezen (gratis, er wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd)

8

Kurzweil 3000

Er zijn verschillende versies, nl:

- Op CD of USB stick, netwerkversie
- Met of zonder scanfunctie
- Met alleen zwart/wit of ook met kleur scanfunctie

Kurzweil

- Is het meest uitgebreide tekst-naar-spraakprogramma, met studeermogelijkheden, mindmap, woordvoorspeller, scannen
- KES bestanden van boeken bestellen via Dedicon (dyslexieverklaring nodig, kosten declareren bij school in kader van vergoeding schoolboeken)

9

Sprint (Plus)

- Er zijn verschillende versies: op CD of USB stick, netwerkversie.
- Verschillende namen voor verschillende versies: Sprint, Sprint Plus, Sprinto, Sprint Plus Netwerkversie
- Is wat makkelijker in gebruik dan Kurzweil (wordt veel gebruikt op basisscholen en op het VO)
- SprintPDF bestanden van schoolboeken zijn te bestellen via Dedicon (Dyslexieverklaring nodig, Kosten declareren bij school in kader van vergoeding schoolboeken)

10

Dolphin Easy Tutor

- Kan heel veel wat Kurzweil en Sprint ook kunnen, maar is aanzienlijk goedkoper
- Ook USB-versie beschikbaar
- EasyTutor leest voor, maakt de tekst beter leesbaar (kleur, spatiëring), helpt bij het schrijven (met een woordvoorspeller).
- Aan standaard Microsoft applicaties zoals Word, Excel en Internet Explorer wordt een werkbalk toegevoegd.

11

Babylon

- Is vertaalsoftware
- Er is een gratis versie te downloaden van Internet
- Vertaalt na aanwijzen/klikken met rechtermuisknop
- Kan in alle programma's worden gebruikt
- Vertaalt uit en naar 75 talen
- Vertaalt volledige webpagina's en complete documenten

Dragon Naturally Speaking

Is spraakherkenningssoftware: je spreekt in en de computer schrijft op.

Verschillende versies verkrijgbaar, bijvoorbeeld:

- Dragon Naturally Speaking Standard (taal: alleen Nederlands)
- Dragon Naturally Speaking Preferred (talen: Nederlands, Engels, Frans, Duits)
- Headset wordt meegeleverd (postbestelling)

13

Spraakherkenning

is geschikt voor leerlingen met ernstige schrijf-spellingproblemen.

De gebruiker kan **met zijn stem**:

- Tekst in Word, Excel en de meeste andere Windowsprogramma's dicteren en bewerken.
- Op internet surfen
- Tekstblokken of afbeeldingen invoeren
- Alle handelingen op de computer uitvoeren
- Teksten van een handheld recorder laden in het programma

14

Overhoorprogramma's

Zijn gratis te downloaden van het Internet.

Overhoor en Teach2000:

- Hebben geen Internetverbinding nodig
- Kunnen woorden laten uitspreken

WRTS:

- Heeft Internetverbinding nodig
- Kan vanaf elke computer met internetverbinding gebruikt worden
- Leerling logt in met e-mailadres en wachtwoord
- Kan woorden laten uitspreken (papagaai)¹⁵

Hoe gebruik je een overhoorprogramma

- Wel vaak, niet lang!!
- Opbouw in overhoren: 'Makkelijk' beginnen
 - Meerkeuze
 - Zeg het woord, goed of fout aanklikken
 - Alleen medeklinker zichtbaar: klinkers invullen
 - Eerste letter
 - Overhoren
- Instellen: Nederlands-vreemde taal of andersom
- Instellen: Fouten wel/niet herhalen
- Instellen: Score wel/niet bijhouden¹⁶

Mindmap programma's

Mindmappen kan gebruikt worden:

- Voor het ordenen van gedachten
- Voor het snel zien van gegevens
- Voor het inzichtelijk maken van verbanden
- Voor het maken van verslag, werkstuk, presentatie

Er wordt niet lineair gewerkt.

- Spark Space: kost geld
- Freemind: is gratis te downloaden van het Internet

17

Hulpmiddel kiezen 1

- Overleg met leerling/kind
- Overleg met school/nieuwe school:
 - Wat is aanwezig
 - Zijn er plannen voor aanschaf
 - Wat staat in het beleidsplan
 - Hoe wordt er gecommuniceerd binnen de school
 - Praktisch: is er een stopcontact aanwezig (laptop)
- Vraag demo's aan
- Vraag naar ervaringen van gebruikers
- Vermijd druk op kind/leerling

18

Hulpmiddel kiezen 2

- Kijkwijzers van het Masterplan Dyslexie ([link](#))
- Training van Dedicon ([link](#)) (*onafhankelijke partij*)
- Internet artikel Margreet van de Berg ([link](#))
- Keuzewijzer hulpmiddelen ([link](#)) (*leverancier hulpmiddelen*)

19

Websites

www.dedicon.nl

www.aangepast-lezen.nl

www.anderslezen.nl

www.lexima.nl

www.optelec.nl

www.nuance.com

www.babylon.com

www.teach.nl

www.efkasoftware.nl

www.wrts.nl

www.masterplandyslexie.nl

(voor docenten)

www.steunpuntdyslexie.nl

(voor ouders)

www.tbraams.nl

20